

ACC. N:R. M. 7485 : 1-50.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Emil Jönsson*
Härad: *Luggude* Adress: *Hönstung*
Socken: *Väsby* Berättat av: *Deusamme*
Uppteckningsår: *1941.* Född år *1861* i *Väsby*

Fortsättn. på *Ljälvsbiografien. (fortsättn. fr.*
h. 7301.)
Exercisminnen.

Folk. M. 7517.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 7485:1

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne

Härad: Luggude

Socken: Wäsby

Uppteckningsår: 1941.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av: d.s.

Född år 1861. i

Continuation av biografien.

höra vad han sade, ty han kom allt längre
bort från der jag låg, men skrattarna. Kun-
de jag höra och jag kunde vara förvissad om att
han besökt ättä tält den natten. Officerarne hade
musik och dans varje kväll i officers-salongen, med
sina fruntimmer. Några hade sina fruar med sig.
Oftast varade deras bal till fram på småtimmor-
ne. De (officerarne) ville helst att inte vakten i kom-
panigatorna ropade "ver då", när de komms hem,
utan sade "tyst, tyst, det är bara jag", skyndade att
tillkännagiva innan vakten som de sågs när
sna sig, hann öppna munnen ens. Nattoakt
skulle utgöras av den, i tältet, som av jourkorpsern

Skriv endast på denna sida!

blev dertill utsedd, i två timmar, varefter han skulle avlösas av näste man, som kunde vara från ett annat tält. Vakten begynte klockan 11 på kvällen och fortfor till kl. 1. från 1 till 3 och från tre till fem, då tapto belästes, då alla beväringar skulle stiga upp och samlas ihop sin halv vid tältets utkanter och bereda kapporna deröfver, samt sopa golvet, d. v. s. marken. Men officerarne och de fleste korporalerna blew vanligen liggande ännu en timme åtminstone. I bland hände, att den som skulle avlösa vakten, blev liggande och fick den stackars som gick vakt, inte avlägna sig, förr än den andre kommit, men sådana överläggare fingo någorlunda passa sig, ty det vankades arrest, ifall den förörrättade klagade för högre befälet. Då gältet utan om lägreets ena sida hade samlat sig, all slags lycksökare, liksom till en marknad. Här fanns Caramell, och kränare av alla slag, skjutbanor, vaxkabinett, ringkastning, jusskygga Albinos,

som sålde tokiga visor och "radenger" m. fl. De hade för
det mesta tält upplagda, men var alla småkrämare
och visförsäljare huserade om nätterna är ej godt att
veta. Tyänke de logerade i bondgårdarne på något avstånd
från lägret. Cigarhandlare sålde för 1,50 a 2 kronor för 100
stycken stora cigarrer i läde-vis. Heland tog de en hop ci-
garrer och höll dem enellan tugga händer och frågade vad
vi ville ge för dem på slumpe, och hur litet vi vågade
bjuda 75 eller 50 öre så fick vi dem vanligen. De voro gram-
ma utanpå, men tände enan på dem, så brunno de inom
bords så elden kom strax opp i munnen. De voro för löst
virade och sen vi provat på eländet, så var det inte lönt
att pojkarne kommo och bjöd ut sina cigarrer, over till oss.
Men så hade de ju ändå lurat ett par tre kronor ifrån
de fleste rökarna bland beväringen och även orig. Det
belöpte nog en anseelig summa. En "geschäftsmakare"
som förtjänade fler pengar än någon av de andra, och
tillika med så enkel insättning, var en pojke som

hade ett litet bord, på vilket var placerat två stötter
med en tvärlå emellan vid övre ändan. Fästet på
tvärlåen var fästad en tråd och i ändan på tråden en
kula av trä, som hängde tätt ner mot bordskivan. Så
utlovade pojken eller karlen att han betalade ut 50 öre till
var och en som kunde fatta i kulan och ta den emot
sig samt släppa henne tillbaka för en kägla som stod
midt emellan stöterna på bordet, och när kulan kom
tillbaka skulle hon stöta omkull käglan, men lycka-
des han inte slå omkull käglan så kostade slaget eller försöket
femtio öre. Det såg ut att vara en lätt sak, att vinna fem-
ti öre och en massa folk skrockades alltid omkring hans bord.
Men det var nästan omöjligt för alla, att kunna slå omkull
käglan. För att visa att det inte var omöjligt, så fattade

fröken själs kulan och hur ofta han ville kunna han
utlösa konststycket, till stor förgelse för den som
förlorat. Men en beväring som hade god om pengar, före-
satte sig att lära kneppet och öva sig så länge, att han
skulle kunna såväl som ägaren och efter dagligen fö-
retagen övning, dervid han öm som vann och öm som fö-
lorade, dock mest det senare, ända till han förlorat
femti kronor. Sen begynte han ta igen sin förlust och det
var dessa strider som lockade så många åskådare.
En dag slog han omkull kägeln 30 slag i rad, om då
förbjöd ägaren honom att slå vidare, så det blev kanske
inte säkert att han fick ta igen hela sin förlust. Att tala
om allt väsen som spelades ut på denna marknadsplats
en utom läget bleve förlängt. När vi fått våra strump-
slitnings-pengar, som gingo delvis åt att betala förlorade
pusseldar och kvastarne, så kurs vi tälten tillbaka till kö-
ster och halmen utom läget och sopade platsen så väl,
att inte ens en hackelsepipa blev kvar på hela området.

Sederröra samma dag kommo de samme gubbarna
som och hemtat våra kläder och körde fram på de tomme
gatorna och vältte av lass efter lass, der var och en fick kän-
na igen sina kläder och ta dem på sig. Den som fått ossina
och kamraternas kläder i vårt tältlag, kom inte förr än
alla de andre fått sina och vi begynte bli oroliga deröver.
Men slutligen kom Per Larsson i Sällarp och vi fingo de ut-
te kronapåttarna av oss och kröps i våra egna igen, varvid
alla våra onda förrätter mot Per Larsson voro bortblästa.
Jag minns inte om det var en eller en halv krona han fick
får var beväring för han tillvaratagit kläderna. Sedan
stoppade vi kronans kläder i "halvapåsarne" och dinglade i
väg med alltsammans att avlevereras igen der vi fått dem.
Med samma vi fingo våra egna kläder återkom Gjur-
pricklynnat igen och med knapp röd kunde löjtnanten
ta reda på skaran då vi gingo opp till Herrevadskloster,
med de gamle kläderna. Här och der fälldes de varan-
dra, eller sparkade till halvapäsen på den som gick

Framman om, så präsen för över huvudet på synda-
pen som på marken skyndsamt onäste ta upp dem och
hänka den på axlarna. Men när löjtnanten var på
ett ställe och hotade, så gjordes lika dant på ett annat
ställe. Samma dag hemmarsch med viftningar
mot landtfolket vi tagade Jörle. Vi kom till Wram
igen der våra hemmarvarande voro till enötes med skjuts-
lar. Koffertskjutarne som hentat våra koffertar för-
ut om dagen, voro ännu framme i Wram. Så fortsattes hem-
resan, efter intagna förfriskningar i Wram och på Flen-
inge gästgivaregård, emot hemmet och dermed var första
årets beväringstjänst till ändalupen. Efter att ha vi-
lat oss ett par dar i hemmet och vi koffertkamrater
delat våra "grejer", så var det att åter fortsätta med vagn-
makariet, men varför inte min läromästare som var
husar, var ute på Ljungby exercisplats på samma tid
som jag, har jag aldrig fått reda på. Han var 52 år
lä jag började lärotiden, kanske han tjänat i 30 år, så

han hade någon sorts undantags-ställning och troligen
tog han avsked. Wagnmakariet är ett mycket vid-
lyftigt och konstigt snickeri, i och för sig, men vår
mästare åtog sig också nästan allt slags träarbete, med
undantag av husbyggje. Till desto längre borta en kund
anmälde sig, desto hellre ville mästern tillmötesgå dem
framför de närmare boende, ändå han visste att han
aldrig kunde hinna med att fullgöra det som beställts av
hemmakunderna. Vi voro nästan alltid fyra, när sonen
arbetade med, men ibland fem arbetare, inkräknad mästern.
Låsom ett exempel får anföras: En bonde som kallades
för Halte Göran inkom ifrån Mölle i Brunnby socken, två
mil ifrån Malmen, kom in och beställde en ny fjäder-
vagns-träverk. Johs, mästern, åtog sig med glädje, att göra
ett träverk så gärdigt att arhemta om 14 dagar, ändå att
vi inte på minst ett halvt år kunde få gjort det vi förut
skulle göra. Om 14 dar kom Göran: "Nå är vagnsträverket
gärdigt? Nej det är det inte, men om en vecka är det färdigt."

Ni har väl börjat på det då? Nej det har vi inte, men som sagt, om en vecka. Han fick en sup och nöjde sig. Men nu dröjde Göran i 14 dagar för han tänkte nog att inte komma för tidigt, och kom och skulle säkert arhemta träverket till vagnen. Men när han nu åter hörde att inte det ens var påbörjat, så blev han ju arg och yttrade sig: Men Herre Gud vad blir här av detta, du lovade så säkert att det skulle vara färdigt och nu 8 dagar deröver. Ja, men nu om tordag i nästa vecka blir det färdigt. Ja, det lovades förut lika säkert. Nej, inte så säkert som nu", sade Malmsten. Han fick Göran en sup och lät sig nöja. Men när nästa vecka var gånngen, kom han efter vagnen. Vi hade allesammans näst asidosätta allt armat för att hinna med. Wagnmakeriet var ett av de strängaste yrken i den tiden då inga maskiner användes. Jag såg allt, gjorde ritningar och skrev upp alla mått och vinklar. Tiden gick och till nästa år så dog min Mor, som jag först måste begrava innan jag åter måste ut på Ljunghed

och exercera. Men nu kommo vi ej ut så tidigt på året, ty den förste contingenten beväringar hade ju först varit der. Andra årets beväringsexercis, var olik den första, i flera avseenden, bland annat skulle de gamla stamsoldaterna, rotesoldaterna ut på samma gång, så vi skulle inställas varannan beväring och varannan soldat i ledet. Nu liksom förra året var hungrigt att vi inte finge ha koffertar, men när det gick för sig utan anmärkning det första året, då tänkte vi att det ginge en gång till och därför hade vi alla koffertar, med oss. Vårsträng i Helsingborg hade vi ju undanstökat i fjor, så det gick jämförelsevis snarligt andra året. Inte heller blev det något slagmål emellan gruvarbetarne i Rillesholm och beväringar, men vi skulle ju infinna oss i Lödra Wrån, liksom förra året. En officer tog emot och räknade upp oss, varefter vi fingo inlogera oss var vi ville och kunde, men till och om natten skulle vi infinna oss i densamma kringbyggda

bondgården, Nils Perssons, som förra året begagnades till mötes- och uppdrottsplats. Viingo (jag och min kusin och koffertkamrat Nils Persson från Långaröd) tillika med en del sockenboor inlogera oss på ett ställe som hette Lars Perssons i Lådra. Vram. På samma ställe fingo vi äggkaka och fläsk för 75 öre personen. Fyra av oss: Nils Persson Långaröd, Johannes Larsson Brands torp, Peter Svensson (målare Västerby) och jag, hyrde oss in i själva salen i boningshuset. Jag minns inte så noga vad det skulle kosta, möjligen 50 öre pr man. Sedan vi ätit och språkat med dem från kontrakten ute på gården varande kamrater och bekanta, så gingo vi in i salen, och där på en skänk, låg en kortlek. Den tog vi i bruk och spelade casino vid ett bord midt i rummet, och fortsatte dermed i ett par timmar, då vi tyckte att vi skulle lägga, varför vi gingo ut ett slag, men då undrade mor i huset om vi alla redan kommo upp av sömnen. Hon trodde att vi legat och sovit hela tiden

för vi varit så tysta. När vi upplyste henne och hennes
man, som kom också fram, att vi funnit en kortlek
på skänken och suttit och spelat så utbrast de: "Det
var då de snällaste exerepågarna vi nånsin haft i vårt
hus, som suttit så tysta, på vi trodde vi sovs. Ute på
gården och i ladorna hölls jämnt palaver, sång, svärjande
och skratt. En som hette Svane Svane hade fått näsblod.
Hör näsa hade han, och inte ville blodflödet upphöra.
Då var någon spefågel som inbillade honom att han
skulle gå bort till den stora av poppelträ urholkade
vattenhoen, som stod på gården vid brunnen och sticka
sitt svanarnäbb i vattnet. Han lydde och låg länge fram
stupa med näsan i vattnet, men det tycktes ej göra
isöftad verkan, ty när han reste sig upp, så var det
detsamma igen. Han gick bannor av Lars Persson, för
han fördervade vattnet för kreaturen, de ville ej dricka
ur hoen och förargad som Svane var, både för det
ena och andra, så utbrast han: "Det är en satans näsa".

Vi andre måste skratta åt uppträdet och några yttrade:
"Det kan vi nog se". Hur länge han fick dras med blö-
ningen vet jag inte. Men vid uppställningen hade han
fått lugt med den. Vi gingo in och skulle sova, nar-
turligtvis med kläderna på. Endast rockarne togs
vi av oss, men dels lågo vi två stycken på en soffa som
var så lång, att vi hade fötterna emot varandra och skul-
le försöka sova på den hårda träbänken och de andra två
lågo på bara golvet, med hoprullade mattor under huvud-
en, och dels, eller till huvudsakligaste orsaken varför
inte vi kunde sova var, att vägg om vägg med salen,
just den väggen der soffan hade sin plats, var ett
"huggeshus" och der voro några skrikhakar och lärn-
vinsdrickare, som jämt störde med sitt oljud, så att
ingen sömn för oss blev möjlig. En bland de värste
skrikarne var en som hette Gustav Liljeblad (Hustofta)
Han sjöng jämt: "Aldrig så litet så lättar det livet, och
aldrig så litet så rogar det mäj". Vi voro innan om väggen

och tänkte och talte åtskilligt om dem der utom vägg
er, men sora fingo varken vi eller hans kamrater, om
de än velat. På utsatt tid samlades vi i Nils Perssons
gård, der samma oroliv som förra året, uppförts. Vi
uppräknades och marscherade blocken i av snöt Löder-
åsen och efter omkring fyra timmars marsch och kas-
tor, voro vi för andra gången framme på Sjungby hed.
Våra koffertar voro diihörda dagen förut av de sam-
me vi då hade lejt och betalt. Liksom förra året, tyktes
man ej bry sig om att ta emot oss, utan låta oss stå och
vänta i timtals. Men ändtligen blevo vi uppräknade
och med oss några gamla soldater som och mött uppf i
Wram. Genast skulle vi marschera till Kiloster efter
allt som behövdes. Men tält behövde vi inga detta året,
ty nu hade under vår bortovaro uppförts tre stora kaserner
av timmerstockar. Vi hade aldrig förut sett sådana hus
med stock efter stock lagda på varandra till väggar.
Dessa hus voro nog 34 alnar breda och 6 alnar långa

och täckta med papp. I kasernerna var logement även på loftvåningarna, i takstolen, med sängar över varandra både i undre och övre våningen. I de underste sängarna skulle de gamle soldaterna ligga och i de övre sängarna skulle beväringarna ligga, dessa som väl ansågs lättare kunna tålätha. Vi beväringar voro helst belåtna med att ligga överst, när vi sågs att bottenen i våra sängar var ganska otät, ty dels hade de spåntade bräderna torkat så der var sprickor emellan dem och dels var der knaggar lossnade, så att sand, fint halmljus och annat, kunde falla igenom, till stort obehag för dem som skulle ligga i de undre sängarna. En gång hände också att en beväring var blifven "full" och spydde en massa i övre sängen. Utåt natten begynte de gamle soldaterna att svära och bullra. Vi andre vaknade allesammans och satte oss upp i våra sängar. Vaktstående officeren som hette bergant. Strömmersten kom in och begynte ryta, att om inte vi ville vara tysta, så skulle det

bli arrestering och allt ondt. De gamle soldaterna
helagade över att det kom ifrån de övre sängarne, så
de kunde inte ligga i de undre. Syndaren som var
orsaken blev upptäckt. Han befaldes att stiga ner
och marschera på golvet i bara skjortan i månskenet.
Vid vändningarne stapplade han och vräste bekän-
na att han var rusig, ty det ville han från början förneka.
Arrest blev han dömd till, men det ville inte hans kam-
rater vara med på och förklarade, att då de varit i
samma lag och druckit, och ingen av dem varit full,
så var inte han heller full, och skulle han ha arrest,
så skulle de också ha arrest, oaktat alla vore nyktra.
Förmat fall ämnade de med våld befria honom.
De reste sig upp och klädde på sig, för att taga honom
ifrån de soldater som fått befallning av officeren, att
arrestera honom. Syndaren fick ju lov att bli på-
klädd först, så det dröjde en stund, men han kunde
ju själv klä på sig. Det artade sig till tumult och

sergeanten kallade på löjtnanterna, som bodde i yttre rummet. De kommo påklädda intrusande och hotade med krigslagens hula stränghet, om någon vågade sig göra motstånd mot befälet. Orkebusering var det minsta de hade att vänta ifall de tredskades. De måste då låta soldaterna bortföra kamraten, ty de förstods att det kunde inte bli på annat sätt. Han fick tre dagars arrest, samt sjäke skuras sängen, både den övre och nedre. Wifingo wardera en filt, en snadrass och en huvudkudde. Några lass råghalm brannkördes och avvältades på marken utan om lägret. Der skulle allesomman, både soldater och beväringar, dra åt sig så mycket halm de ville stoppa i sina snadrasser och huvud-kuddar. De som inte varit så försigtiga att ta mål och träd ned sig från hemmet, så måste de köpa sådant av krämare, som just, voro tillstädes för detsamma. De som hade sådant i kafferten, fingo gå och hämta det. Ett stort område

av flera tunnlands vidd, blev upptaget med krypande
soldater och beväringar, som på alla fyra, förs, stoppa-
de och tryckte i var sina bolstervar. Det såg ut som
en hop svin i en halmstäck. Några stoppade i sina
madrasser, så mycket halm, att de blev (madrasserna
nemligen) hårda och trinda som hösäckar och sydde så
starkt för öppningen i varst. Likadant med huvudkudd-
en och dermed trodde de det var bra. Då fingo de tid
att slåss med halmviskor, grynita, som svin, och slå
hullerlytta över sina madrass-knutor. Men så
kom befälet och kasserade deras stoppning och allt
deras arbete. Inte kunde någon ligga på en madrass
som var så hårdt stoppad, rund och hög, att man kunde
trilla av den. De måste sprätta upp sin synad, dra
ut den oneste halmen igen och sy på nytt för öpp-
ningen. Men svordomar och ryktande medföljde re-
constructionen, följt av våra andres skrattsalvor.
Jag hade åtvärnat mina kamrater att inte fylla i så

mycken halms, utan lagom. Det var i alla fall en syn
att se 2,400 man på en gång ligga på marken och
stoppa madrasser. Men som sedermera gjorde fjältet
rent och sopade bort resterna av halmen, vet jag knappast,
men troligtvis några beväringar, som kommanderats på
"handräkning" förrättade det arbetet. De som komms
på handräkning, fingo hugga ved, bära vatten till köken
eller som det kallades kokkeriet, samt lägga torv-vallar vid
skyttegravarna och snarkera vid skjutning, ävensom att
hjälpa till i kokkeriet med diskning. Men till hand-
räkning skulle i främsta rummet kommanderas så-
dana beväringar som korpralen utpekade eller nämde,
såsom varande de dumaste eller odugligaste till att ex-
ercera. Vi hade ett "svin", som det första året, då vi lägo i
tält, blev kommanderad att vara i kokkeriet hela tiden. Han
hade ondt i magen och sket i byxorna så det rann igenom
strumpor och ner i byxorerna och när han tog av sig skor
och strumpor hölls vi på att kräka, och uppmanade honom

naturligtvis inte allt bortsmält, åtminstone var
svålen kvar. De hade fått gammalt suggsfläsk eller
också småfläsk, vid provianteringen i utdelning. Efter
som de skurit bort späcket eller det ätbara, så blev kvar
ett stycke svål, litnande toffel-läder. Detta läderstye-
ke gingo spektakelmakare och höllo det dolt i handen
och handen dold bakom sig. Lätt och lätt tog de om näsan
på någon som inte var beredd på spektakel, med den
smorda sidan på svålen, varefter de skyndeamt togo
till flykten, vanligen förföljda av den förvånlade, som
ju blev smord i hela ansigtet och tillika beskrattad
av kamraterna. Några officerare (de voro vanligen fyra
om ett litet tält, under fältmanövern) fingo fatt en flä-
ska och ville med våld draga henne in i sitt tält.
Hon gjorde motstånd, så mycket hon förmådde, men
deras fasta grepp om hennes handleder, kunde hon
ända inte övervinna, utan de drogo henne ända fram
till tältöppningen och begynte fösa henne in i tältet

men hon begynte skrika och vi voro några beväringar
som åsett förloppet, som nu skyndade fram, snart lov-
ade officerarne att derest inte de släppte flickan, så skul-
le vi trygga dem, kosta vad det ville. Under många eder
och hotelser, måste de släppa flickan, som bodde i en
leondgård, strax intill, och hade varit ute och sett till
företuren, och passerade levvägen som förbi trupperne.
Det hördes ej av någon arkebusering (som lovats oss) var-
ken dagen efter, eller sedan, för oss, men man tänkte
sig, om det varit ofred, när nu, nästan midt på dagen
"Gusar dag," befälet begär vålds död, så hade vi nog
belivit skjutna för brott emot överhet. Men lyckligt-
vis behöver vi inte ta allt befälet, över "en karr," det
var naturligtvis det dessa officerare visste, att de inte
finge medhåll hos högre befälet, annars hade de nog
sökt hämnd emot oss. När vi så vilat oss och ätit, samt
ihäklätt oss våra vadmalskläder igen, så gingo jag och min
Lamrat ut att se oss om litet. Vi kommo så till den som hörde trossen

Forts.

M. 7517